A TETEMREHIVÁSTÓL A VÉRSZERZÖDÉSIG

Miként Arany János talán legmélyebb hatásu népballadájának gyönyörü versszakaiban a radványi sötét erdőben halva találták a történet hősét, ugy a kanadai magyarságnak a legutóbbi esztendők alatt önként előtörő szervezkedési mozgalma után nekünk is meg kell állapitanunk, hogy az "igazi" magyaros nagy szalmaláng-lelkesedés talán elmosódott még azok gondolatvilágában is, akik eleinte tulsokat vártak az első nekilendüléstől. Maga az eszme azonban nem halhat meg soha s ennek folytán mi ahelyett, hogy tetemrehivnánk a lelkesedést — a jobbunkat nyujtjuk azok felé, akik komolyan akarnak dolgozni a kanadai magyarság egy táborba gyüjtése érdekében.

Mi tehát — bár nem hivunk tetemre — miként az orvos, aki a beteg ütőerére teszi a kezét, minden tulzás nélkül szögezzük le, hogy az évek óta gyengélkedő kanadai magyar közélet kezd nyugodtabb, higgadtabb vizek felé evezni a sokat akaró nekibuzdulás lázas fellángolása után és örömmel kell vezető helyen leszögeznünk, hogy ma már a nagy meglátások helyett végeredményben mégis csak többel kecsegtető lassu, de biztos alapokra helyezett együttmüködés kikristályosodása felé tartunk.

Az utóbbi évek eseményeit szemlélők körében többféle vélemény alakult ki a kanadai magyar szervezkedés kérdését illetőleg s annak elleneére, hogy meggyőződésünk szerint még a legellentétesebb érvekre támaszkodóknak is könnyen igaza lehet: mi egyszerüen és kereken ki merjük mondani, hogy a kanadai magyarság belső társadalmi békéjének és a már oly régóta sóvárgott barátságos együttmüködésnek az érdekében a tetemre-hivás helyett vérszerződéssel kivánjuk a legodaadóbban szolgálni a Kanadába szakadt magyar nép érdekeit.

Lapunk tehát, amint azt már előre jeleztük, a legnagyobb megértéssel fogja előmozditani a kanadai magyar szervezkedés minden fontosabb megnyilatkozását és éppen ebből magyarázható az, hogy őszinte készséggel vettük tudomásul a Kanadai Magyar Szövetségnek legutóbb közölt azon intézőbizottsági határozatát, amely a Kanadai Magyar Ujságot a Szövetség hivatalos lapjává avatta. Nem árulunk el semmi titkot akkor, ha megemlitjük, hogy a lap és a Szövetség között eleinte nem volt az együttmüködés olyan mértékben keresztülvihető, amint az a kanadai magyarságnak egytáborba való összegyüjtésére szükséges lett volna — annál fontosabbnak tartjuk azonban, hogy most a kedélyállapotok megnyugvása után lehetőleg minél tökéletesebb legyen a komoly alapokra támaszkodó magyar szervezeteknek egymás iránti megértése.

Ugyanakkor azonban, amikor hitvallást tettünk amellett, hogy a Szövetség — mint a legkiterjedtebb kanadai magyar szervezet — minden nemes és a kanadai magyarság érdekeit szolgáló önzetlen szándékát a leglelkesebben támogatni fogjuk, talán nem lesz érdektelen ismét rátérnünk arra a sokat hánytorgatott kérdésre, hogy tulajdonképen mit is akar a Szövetség és miért van a kanadai magyarságnak egy minden magyar telepet átfogó szervezetre szüksége.

A válasz ha nem is könnyü, talán mégsem olyannyira bonyolult, mint azt egyesek látják.

Korántsem arról van itten szó, hogy részben a már megszervezett keleti és nyugati magyarságnak ezzel egy uj terhet varrjunk a nyakába, avagy hogy a már hosszu évek, sőt évtizedek óta nagyszerüen müködő egyházak vagy betegsegélyző egyletek munkáját a legkisebb mértékben is megnehezitsük egy ujabb jelszónak a levegőbe röpitésével.

Talán nem is az óriási területeken szétszórtan élő véreink érdekében olyannyira kivánatos, országosan megszervezendő betegsegélyzés, balesetbiztositás a legfontosabb a Szövetségnek egész Kanadára kiterjedő egységes megszervezésében— hanem az, hogy legyen végre a már elismert kanadai magyar tekintélyek mintegy közös vezetése alatt egy olyan átfogó szervezet, amely amellett, hogy egyetlen meglevő szervezetnek sem árt, nagy átfogó erejénél fogva csak hasznos szolgálatokat tehet az összmagyarságnak.

Talán sohasem volt nagyobb szükség hogy a legparányibb magyar erő is megtalálja a módját annak, hogy miképpen müködhetnék közre a közös faji célok érdekében. És ma, amikor nemcsak egyesek, hatalmas vállalatok, hanem egész országok "szanálnak" — azaz összpontositott takarékossággal, gyakorlati tervszerüséggel épitik ujjá a különböző okokból megingott szervezetüket, akkor mi kanadai magyarok sem maradhatunk el, nem futhatunk meg gyáván a tornyosuló nehézségek elől és nekünk (!) is tennünk kell már valamit, hogy el ne tiporjon a népek versengése.

Legyen a Kanadai Magyar Szövetség egy olyan összefogó kapocs, amelynek segitségével a kanadai magyarság megkaphassa mindazt, ami jelenlegi hivatalos, egyházi és világi szervezeteink hatáskörén kivül esvén, még nem volt keresztülvihető.

Legyen a Szövetség egy olyan szerv, amely — ott ahol erre szükség van — elősegiti a magyar telepek vagy honfitársaiktól távollakók kulturális kibontakozását és mint a magyar nemzeti eszmék egyik hivatott letéteményese már a közel jövőben megtartandó kanadai népszámlálásra szervezze meg ugy a kanadai magyarságot, hogy minél több ezer "Hungarian" szerepeljen a hivatalos iveken és ezek nevében emelhesse fel szavát, amire akár az óhazai, akár az itteni magyarságnak olyan égető szüksége van.

TIZ REPÜLŐ VESZETT A TENGERBE

California Santa Monica kikötőjétől néhány mérföldre a Csendes Óceán felett rémes repülőszerencsétlenség történt a Fox filmvállalat egyik legujabb képének filmezése alkalmából. A vakitó napsütéstől két rendezők kel és fényképészekkel megtelt repülőgép vezetője nem vette észre egymást és teljes sebességgel összeütköztek mintegy kétezer lábra a tenger szine felett.

Az összeütközés következtében a két repülőgép azonnal lángokba borult és feltartózhatatlanul a tengerbe zuhant. A harmadik repülőgépben ülők tehetetlenül nézték társaik szerencsétlen küzködését a hullámokkal, miután gépük nem volt megfelelő csónak-szerkezettel ellátva. Bár Santa Monicából rövidesen elősiettek a mentőhajók, csak három élettelen emberi testet tudtak mindeddig kifogni az Óceánból.

MEGVAKULT A REPÜLŐ-DIÁK

Mult vasárnap Saskatoonban lezuhant egy fiatal repülő, aki egyedül szállt fel, noha még alig töltött eddig összesen 24 órát a levegőben. Szerencsére csak "kisebb" töréseket és zuzódásokat szenvedett, ugyhogy ha nyomorékon is bár, de életben fog maradni. Egyik sulyos zuzódás következtében azonban félszemére megvakult és annak ellenére, hogy a legjobb orvosszakértők vették pártfogásukba, valószinüleg másik szemefényét is fel kell könnyelmü szórakozásáért áldoznia.

Magyar ünnep Lindsay Rotary Club-jában

WATSON KIRKCONNELL EGYETEMI TANÁR HATALMAS ANGOLNYELVÜ ELŐADÁSBAN ISMERTETTE ONTARIÓ EGYIK VÁROSÁBAN A MAGYAR TRAGÉDIÁT — "MAGYAR ISMERŐSEIM UTÁN ITÉLVE NYUGODTAN ÁLLITHATOM, HOGY A MAGYARSÁG A LEGKIVÁNATOSABB ELEMEK EGYIKE KANADÁBAN" — MONDOTTA TÖBBEK KÖZÖTT

A Kanadai Magyar Ujság olvasói előtt nem kell bemutatnunk azt a fiatal winnipegi tudóst, akinek müvészi angolsággal leforditott magyar költemányeit már hónapok óta kizárólagos joggal elsőnek mutatjuk be olvasóközönségünknek. Leg utóbbi számunkban Watson Kirkconnell fényképét is közöltük — pedig akkor még hinni sem mertük, hogy a magyarbarát költő karácsonyi szünidejét is pihenés helyett arra használja fel, hogy ujabb barátokat szerezzen a magyar ügy számára Keletkanadában.

Watson Kirkconnell ugyanis szülei meglátogatására szentelvén a karácsonyi szünidőt, Ontarió egyik élénk forgalmu városkájába, a mintegy tizezer lakost számláló Lindsaybe utazott. Ugyanakkor azonban nem feledkezett meg rólunk magyarokról és amikor az egész világon elterjedt Rotary Club Lindsay-i osztályától egy előadás megtartására kapott meghivást máris tudta, hogy annak tárgya csakis a magyar nép történelme lehet.

Mondanunk sem kellene talán, hogy Prof. Kirkconnel — mint a magyar ügynek egyik legalaposabb ismerője és a kanadai magyarság őszinte barátja — örökre megnyerte szülővárosának közönségét a magyarság számára. Lindsay város naplapja, a "The Eevening Post" közel féloldalas cikkben számol be Watson Kirkconnell előadásáról "An interesting Review of Hungary" cimen, melyet lapunk legközelebbi számában szemelvényesen közölni is fogunk angol hasábunkon.

Addig sem mulaszthatjuk el azonban, hogy ez alkalommal is kifejezzük a magyarbarát fiatal tudós iránti hálánkat, mert hiszen a magyar történelemnek és a magyar nép szabadságra törekvésének helyes szempontokból való ismertetésével az idegenek iránt oly nagy ellenszenvvel viseltető Torontó tőszomszédságában hirdette a magyar faj nagyrahivatottságát.

Ha mindehhez hozzávesszük, hogy Watson Kirkconnell a Kanadai Magyar Ujság hasábjain már megjelent hazafias költemények legszebbjeit is felolvasta a Lindsay Rotary Club szilveszteri társasvacsoráján, akkor mindannyian meg lehetünk arról győződve, hogy Ontario Lindsay városa a fiatal tudós édesapjának, Dr. Kirkconnell, az ottani Collegiate Institute igazgatójának védőszárnyai alatt mindörökre a magyar kulturának egyik előretolt kanadai végvára lesz.

Hat kisgyermek halálraégett Ujév napján

Quebec tartomány Ormstown községében rettenetes tüzhalállal halt meg hat kis francia gyermek, akinek szülei egy másik telepre mentek látogatóba. A 14 éves Ursereau lányra bizták a kicsinyek biztonságát, szigoruan kikötvén, hogy tüzzel ne merjenek játszani. Este azonban, amikor lámpagyujtásra került a sor, eddig még kideritetlen okból felrobbant az olaj és mig a gyermekek felügyeletével megbizott 14 éves lány két apróságot ki tudott menteni, a többiek bennégtek az egész házat pillanatok alatt láng baboritó tüzben.

KISÉRTET

IRTA: MAREK ANTAL

Nyéki Sándor hirtelen haragjában egy nyári délelőtt szénaforgatás közben gereblyével oly szerencsétlenül ütötte meg élete párját, hogy ott a mezőn menten meghalt. A törvény négy esztendőre itélte a hirtelen mérges Nyéki Sándort, aki becsülettel le is ülte azt a pár esztendőt.

Pedig dehogy is volt rossz ember a Sándor. Csak nyakas egy legény volt erősen. Hirtelen haragu, az igaz, de a szive olyan puha volt, hogy kenyérre lehetett kenni, mint a friss vajat. Röstelte is magát, amikor a csendőrök megbilincselve vitték el a faluból. Hej, szerette volna életrecsókolni megint a feleségét, akit szeretett is, mert hiszen szerelemből vette el. Nem volt annak semmije, mikor hozzájött, csak ami rajta volt.

Nincs az a hosszu idő, ami el ne mulna. Ütött a szabadulás órája s Sándor megbünhődött lélekkel tartott megint a falu felé.

Akkor már ujra zöldelt a mező, a réteken magasra nőtt a fü. Köröskörül szines, szarkalábok nyiladoztak. Szép, tiszta kék volt az ég. Részegen ment az uton Nyéki Sándor és nézte hálás, meleg tekintettel az ismerős tájékot. Messzi a falu kicsi, pöfékelő házait, jobbra a buzaföldeket, a réteket, balról a nagy legelőt a gémes kuttal. Milyen szép is volt most mindez neki. A börtön nyomott levegője után a tiszta levegő. A sötét cella után az Isten verőfényes napja. A szük folyosók helyett a messziségbe nyuló földek.

Ment az uton Nyéki Sándor s elgondolkodott. Milyen különösek az élet utjai, mennyire furcsa az a sok-sok minden, ami történt vele. Mintha álom lett volna az egész. Ő ölt? Hogy lehet az? Megnézte a kezeit. Kérgesek voltak és bütykösek. Meg is finomodtak a börtönben egy keveset. Ezzel ölt volna?

Felröppent a levegőbe egy pacsirta. Könnyes szemekkel nézett utána, ameddig láthatta. S mikor már beleveszett az ég messzeségébe, az Istenre gondolt. Aki ott trónol a felhők mögött s nézi őt, amint megy ujra hazafelé. Lehajtotta a fejét.

— Gyilkos.

Ó, hányszor kergette el magától ezt a gondolatot. Nem gyilkos. Nem tehet róla. Elöntötte valami méreg az eszét. Tovább nem gondolt semmire sem ütnie kellett s mindegy volt akkor, hogy kit.

Szegény Mari, pedig milyen áldott egy lélek volt.

Mikor elvitték a csendőrök ugyanezen az uton, Ilona arca volt az utolsó, akit látott. Akinek a szemébe nézett. A sógorasszonya, nem lehet mondani, hogy rosszalólag nézett volna rá. Nem. Szánakozva. Boldogtalanul.

Ezt a megbocsátó tekintetet vitte magával az utra. A hosszu, négyesztendős utra. Egy tizenötéves gyereklány tekintetét.

Vajjon szóba állanak-e vele? Beszélnek-e hozzá? Beengedik-e a házukba?

Ment az uton s apró kis házaival közeledett egyre a falu. Szikrázva sütött a nap. Messze emberek dolgoztak a földeken. Nem ismerte meg őket, bármennyire is erőltette a szemeit.

Beért a faluba, ahonnan négy évvel ezelőtt került el.

Nem találkozott senkivel. Ennek örült. Befordult a kapun és megállt a lezárt ajtó előtt. Előkotorászta a kulcsot és megforgatta a zárban.

Csikorgott az ajtó, mintha berozsdásodott volna azóta. Megdidergett, mintha ujra börtönajtót nyitnának előtte.

A halott ház ...

Rohanvást ment az ablakokhoz. Kitárta őket mind. Leült egy székre. Megtörölte kezefejével a homlokát. Kiverte a hideg verejték.

Rendezgetett a szobában, aztán fáradtan feküdt le. Egész éjjel nem aludt egy szemhunyorásnyit. Csak dobta magát az ágyban ide-oda és sóhajtozott.

Mire pitymallott, már uton volt ki a mezőkre. Vállán a kasza, amelynek frissen köszörült élén megcsillant a reggeli nap fénye. Vigan ment, mintha tegnapról visszamaradt négy évet menne folytatni. Fütyörészett is ...

Izmai megfeszültek. Dolgozni, kaszálni ujra. Nagyokat hörpinteni a levegőből, ingujjra vetkőződni ... Ez kellett neki.

Kiért a rétjére. Nekivetkőzött s a nap fénye megcsillant a suhogó kaszán.

Falusiak mentek el mellette. Feléjük köszönt s dolgozott tovább. Még egy pillanatot sem vesztegethetett. Mintha kerget te volna valaki.

Pedig csak a Mari arcát üzte el magától. Itt ezen a réten... akkor ... Csak nekiemelte a gereblyét ... Miért is tette? Csakugyan furcsa ... Sohse bántotta az asszony. Csak mondott valamit könnyü asszonyi nyelvvel. Nincs abban semmi ... Másra haragudott ... a Gergelyre ... de mégis. A Gergellyel kellett volna ...

Holtfáradtan állott meg. A dolgozó ember forró veritéke összekeverődött a rémült ember hideg veritékével.

Jó negyedrésszel kész lett délutánra. A levágott fü szép sorokban feküdt előtte.

Ezen az éjjelen már könnyebben aludt. Jó későn ébredt. Hét órakor.

Ujra dolgozott, megint csak estig. A szatócsnál vett kenyéren meg szalonnán élt délben.

Igy mult el a harmadik nap is.

Amikor is nagy esemény verte fel a falu csendjét. Többen jöttek haza a berényi vásárból, hát, uram bocsá', ott dolgozott, gereblyézett a meghót Mari szelleme a Nyéki Sándor földjén. Fekete ruhában, fekete kendőben. Ugy szaladtak el a föld mellett ijedten valamennyien. Nehogy felébresszék a szellemet. Olyan volt a falu, mint a megbolygatott méhraj. Jöttek is mondani Sándornak.

— No, Sándor, visszajár a feleséged, nem hágy az békét neked, amig csak te is el nem mégy hozzá a tulvilágra.

Nekisápadt Nyéki Sándor a kisértet-históriának. Mondták ugyan a börtönben, hogy nincs szellem, nincs kisértet, de neki ugyan mondhatták. Nem hitte ő. Most is ugy megijedt, hogy nagyon.

Mikor kiment a földre, hát csakugyan. Szép rendre megforgatta a szellem a szénát. Igaz, hogy korábban, mint kellett volna, mert még meg sem száradt az egyik fele egészen, de hát ő azt éjjel nem láthatta.

Másik éjjel megint csak megismétlődött a kisértet históriája. Most már a jegyző ur is látta, amint jött hazafelé kocsin, Péterházáról. Most már semmi kétség.

No, de ennek már a fele sem tréfa. Nekibátorodott ám Nyéki Sándor és azt mondta a szomszédjának.

— Kimegyek én, Andris bá'! Megnézem én a szellemet. Beszélni akarok vele.

Hiába volt minden lebeszélés, vette a subáját s nekiindult az utnak. Ott kint leteritette a földre és ráheveredett. A csillagokat nézte és várt.

Lassan mult az idő. Az utról fekete ruhában, fekete kendőben, gereblyével a vállán lekanyarodott a kisértet a rétjére s máris szorgalmas munkába kezdett. Elakadt lélekkel figyelte Sándor.

Akkurát olyan alakja volt, mint a feleségének. A mozdulata is.

Felállt. A szürt a karjára dobta, aztán keresztet vetett. És megindult a kisértet felé.

Halkan sikoltott a kisértet, amikor Sándort közeledni látta, azzal uccu neki, elkezdett szaladni az ellenkező irányban. De nem volt hosszu hajsza, mert a „kisértet" hamarosan kifulladt. S a következő percben ott vergődött Nyéki Sándor karjai között. Az arcát egyre elforditotta és szabadulni igyekezett.

Éppen előjött a hold. Sándor a kisértet arcát szép csendesen maga felé forditotta.

Két esengő, nagy, koromfekete szem nézett felé.

— Ilonka ...

— Én vagyok, Sándor.

Álltak a holdfényben ketten. Sándor elfelejtette elengedni.

— Azt gondoltam, hogy jó lesz, ha segitek kendnek ... Hiszen egyedül van.

— Az igaz, — mondta Sándor meggyőződéssel.

— Ne haragudjon kend ...

— Én-e?

Megindultak ki az utra. Szó nélkül, egyszerre lépve. Már kiértek az utra, amikor Sándor elkezdte ...

— Nem vótt még erősebb nap, nem száraz a fü még eléggé, mert nem mondom, ha erősebb nap lenne, akkor már lehetne gereblyézni ... De tegnap is esett délelőtt, az pedig árt a szénának. Meg kell annak száradni.

Csak a falusiak csodálkoztak másnap, amikor megtudták a kisértethistóriát s vasárnap kihirdette őket a szentbeszéd után a szószékről a tisztelendő ur...